

СОВЕТ
ЯНГА - САЛСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Центральная, д.18, с. Янга-Сала,
Арский муниципальный район, 422011

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЯҢАСАЛА
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Үзәк урам, 18 йорт, Яңасала авылы,
Арча муниципаль районы, 422011

Тел. (84366) 57-2-10, факс (84366) 57-2-10. E-mail: Yns.Ars@tatar.ru www.arsk.tatarstan.ru

**Яңасала авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ**

«04» октябрь 2016 ел

№ 24

**АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ЯҢАСАЛА АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНДӘ
ГРАЖДАННАРНЫҢ ХОКУКЫЙ ИНИЦИАТИВАСЫН ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ТӘРТИБЕ
ТУРЫНДА**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131 номерлы Федераль законның 26 статьясы, Арча муниципаль районының Яңасала авыл жирлеге Уставының 16 статьясы нигезендә Яңасала авыл жирлеге Советы карар бирде:

1. Яңасала авыл жирлегендә гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибен кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында һәм Арча муниципаль районы сайтында бастырып чыгарырга.
3. Әлеге карар рәсми басылып чыккан (халыкка житкерелгән) көннән соң икенче көнгә үз көченә керә.
4. Әлеге карарның үтөлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Яңасала авыл жирлеге башлыгы



Сафин А.И.

АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ЯҢАСАЛА АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНДӘ ГРАЖДАННАРНЫҢ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫН ТОРМЫШКА АШЫРУ ТӘРТИБЕ

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Тәртип «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 28 статьясы нигезендә эшләнгән һәм Россия Федерациясе гражданның хокук иҗат инициативасы белән жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга хокукын гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән.

1.2. Хокук иҗади инициатива - Яңасала авыл жирлеге халкының жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда турыдан-туры катнашу формасы (алга таба - муниципаль берәмлек).

1.3. Гражданның тарафыннан хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актлары проектларын муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына яисә муниципаль берәмлек жирле үзидарәсенә вазыйфаи затына кертү юлы белән сайлау хокукына ия гражданның инициатив төркемнәре аша гамәлгә ашырыла, алар компетенциясенә гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актын кабул итү керә.

1.4. Хокук иҗат инициативасы тәртибендә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актларының түбәндәгә проектлары карауга кертелә алмый:

1.4.1. Муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарының вәкаләтләре срогын теләсә нинди нигездә туктату яисә озайту, аларның үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны туктатып тору турында, шулай ук муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына вакытыннан алда сайлаулар уздыру йә күрсәтелгән сайлауларны кичектереп тору турында;

1.4.2. муниципаль берәмлек жирле үзидарә органнарының шәхси составы турында;

1.4.3. Муниципаль берәмлек жирле үзидарәсе депутатларын һәм вазыйфаи затларын сайлау, күрсәтелгән вазыйфаи затларны вазыйфаларына билгеләп кую, билгеләп кую һәм вазыйфаларыннан азат итү турында, шулай ук аларны вазыйфаларына билгеләп кую һәм вазыйфасыннан азат итү өчен ризалык биру турында;

1.4.4. Муниципаль берәмлек бюджетын кабул итү яисә үзгәртү, муниципаль берәмлекнең финанс йөкләмәләрен үтәү һәм үзгәртү турында.

1.4.5. Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән башка мәсьәләләр буенча.

2. Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актлары проектларын кертү буенча гражданның инициатив төркемен төзү тәртибе

2.1 Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актлары проектларын кертү буенча

гражданнарның инициатив төркемен формалаштыру (алга таба - гражданнарның инициатив төркеме) гражданнарның ихтыяр белдерүләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

Гражданнарның инициатив төркеме саны сайлау хокукына ия муниципаль берәмлек халкының кимендә өч процентын тәшкил итәргә тиеш. Гражданнарның инициатив төркеме әгъзалары булып унсигез яшькә житкән, муниципаль берәмлектә даими яисә башлыча яшәүче Россия Федерациясенәң балигы булган гражданнары булырга мөмкин. Муниципаль берәмлектә даими яисә башлыча яшәүче чит ил гражданнары жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

Гражданнарның инициатив төркеме жыелышын тәзү һәм үткәрү муниципаль берәмлекнең норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырылырга мөмкин. Бу очракта гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелә торган муниципаль берәмлекнең хокукый акты проектына гражданнарның инициатив төркемен тәзү турында йә гражданнарның конференциясенә делегатлар сайлау турында карар кабул ителгән гражданнарның жыелышлары беркетмәләре, шулай ук гражданнарның тиешле конференциясе беркетмәсе кушымта итеп бирелә.

2.2 Гражданнарның инициатив төркеме аны тәзү турында карар кабул ителгәннән соң төзелгән дип санала. Күрсәтелгән карар инициатив төркемнең жыелышы (конференциясе) беркетмәсе белән рәсмиләштерелә, анда түбәндәге белешмәләр күрсәтелә:

2.2.1. гражданнар жыелышында (конференциясендә) катнашкан муниципаль берәмлек халкының саны;

2.2.2. Гражданнарның жыелышын (конференциясен) уздыру датасы һәм урыны;

2.2.3. Гражданнарның жыелышының (конференциясенәң) көн тәртибе;

2.2.4. Гражданнарның хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелә торган муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проекты исеме;

2.2.5. корреспонденция өчен адрес һәм төркемнең вәкаләтле вәкилләренәң гражданнарның хокукый инициативасын оештыру һәм әзерләү буенча контактлы телефоны;

2.2.6. Гражданнарның жыелышы (конференциясе) мәсьәләләре буенча кабул ителгән карарлар.

2.3. Гражданнарның инициатив төркеме жыелышының (конференциясенәң) беркетмәсенә түбәндәгеләр кушып бирелә:

2.3.1. Гражданнарның инициатив төркеме әгъзаларының һәр әгъзасына фамилиясен, исемен, атасының исемен, туган елын (унсигез яшьтә - өстәмә рәвештә туган көнен һәм аен), яшәу урыны адресын, паспортының яисә граждан паспортын алмаштыручы документының сериясен, номерын һәм аны бирү датасын, аны биргән органның исемен яисә кодын күрсәтеп;

2.3.2. Гражданнарның хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелә торган муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проекты.

2.4. Гражданнарның инициатив төркеме жыелышы (конференциясе) гражданнарның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә муниципаль берәмлекнең хокукый акты проекты кертүгә бәйлә мәсьәләләр буенча мәнфәгатьләр бирү өчен ике вәкаләтле вәкил сайларга мөмкин.

2.5. Гражданнарның инициатив төркемен тәзү турында карар булган гражданнарның инициатив төркеме жыелышының (конференциясенәң) беркетмәсенә, һәр катнашучының фамилиясен, исемен, атасының исемен күрсәтеп, инициатив төркем жыелышында (конференциясендә) катнашучыларның барысы да имза сала.

3. Хокукый инициативаны хуплап имзалар жыю

3.1. Хокукый инициативага ярдәм итү өчен муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына сайлауларда актив сайлау хокукына ия муниципаль берәмлек халкының кимендә 3 %ын, әмма аның халкының гомуми саныннан кимендә өч процентын жыярга кирәк.

3.2. Имзалар жыю хокукы муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясенең хокуктан файдалануга сәләтле балигы булган гражданына карый.

3.3. Гражданның хокукый инициативаны хуплап имзалар жыю срогы инициатив төркемне төркәү датасыннан башлана һәм ике айдан артык була алмый.

3.4. Хокукый инициативаны хуплап имзалар аларны муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы каравына чыгарыла торган муниципаль хокукый акт проекты формалаштыруны үз эченә алган өлеге Тәртипкә кушымта нигезендә имза кәгазьләренә кертү юлы белән жыела. [sub 1001](#) Имзалар жыючы зат муниципаль хокукый актының күрсәтелгән проекты текстын имза кәгазьләренә үз имзаларын куйган затлар таләбе буенча тапшырырга тиеш.

3.5. Муниципаль берәмлек кешесе, имза кәгазенә үз имзасын куеп, анда үз фамилиясен, исемн, атасының исемн, елын, туган көнн һәм көнн, яшәү урыны адресын, паспортының яисә аны алмаштыручы документының сериясен һәм номерын, шулай ук имзаны кую датасын кулдан язып куя. Имзалар кәгазе инициатив төркем әгъзасы тарафыннан таныклана, ул үзенә паспорт күрсәткечләрен һәм яшәү урынын күрсәтә.

Эш урыннарында, хезмәт хагы, пенсияләр, пособиеләр, башка социаль түләүләр бирү процессында һәм урыннарында имзалар жыю тыела. Имза кәгазенә имза куйган өчен бүләкләү рәхсәт ителми. Әлеге тыюларны бозу жыелган имзаларны гамәлгә яраксыз дип тану өчен нигез булып тора.

3.6. Имзалар жыюга бәйлә чыгымнар инициатив төркем алып бара.

3.7. Муниципаль берәмлектә яшәүче һәр кеше, хокук ижәт инициативасын хуплап яисә хокукый ижади инициативаны хуплап имзалар жыю турында аңа мәгълүм булган вакыттан башлап, гамәлдәге законнар нигезендә ярдәм итү яисә хокук чыгару инициативасына каршы агитация алып барырга хокуклы.

4. Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проекты карау

4.1. Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданның инициатив төркеме үз компетенцияләренә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актын кабул итү керә торган муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органына яисә муниципаль берәмлек жирле үзидарәсенең вазыйфаи затына түбәндәге документларны кертә:

4.1.1. гражданның жыелышында (конференциясендә) расланган гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый акты проекты;

4.1.2. Гражданның хокукый инициативасын, аның максатларын һәм төп нигезләмәләрен гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актын кабул итү кирәклеген нигезләүне үз эченә алган аңлатма язуы;

4.1.3. Финанс-икътисады нигезләү (муниципаль берәмлекнең хокукый акты проекты гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән очракта, аны гамәлгә ашыру финанс чыгымнарын таләп итәчәк);

4.4. Гражданның инициатив төркеме жыелышы беркетмәләре: гражданның инициатив төркемн төзү турында йә гражданның инициатив

төркемен төзү турында карар кабул ителгән йә гражданның инициатив төркемен төзү турында карар кабул ителгән конференциядә катнашу өчен делегатлар сайлау турында карар кабул ителгән гражданның җыелышы беркетмәсе, шулай ук тиешле карарлар кабул ителгән конференция беркетмәсе;

4.4.5. гражданның хокук иҗат инициативасын карау барышында гражданның инициатив төркемен тәкъдим итәргә вәкаләтле затлар күрсәтелгән озату хаты, шул исәптән муниципаль берәмлекнең кертелә торган проекты буенча докладчы гражданның инициатив төркемнең вәкаләтле вәкилләре арасынан булган гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә;

4.4.6. Имзалар җыю нәтижеләре турында инициатив төркемнең йомгаклау беркетмәсе, анда җыелган имзаларның гомуми саны, шулай ук номерланган һәм брошюранган имзалар кәгазьләре күрсәтелә.

4.5. Инициатив төркем вәкиле катнашында муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органнары тарафыннан инициатив төркем документлары алынган көннән алып 10 көн эчендә инициатив төркем вәкиле катнашында имзалар кәгазьләрен рәсмиләштерүнең дәрәслеген һәм аларда булган белешмәләрнең дәрәслеген тикшерү уздырыла.

4.6. Гамәлгә яраксыз дип санылар:

имзалар җыю көненә имзалары булмаган затларның имзалары һәм имзалар кәгазендә дәрәслеккә туры килми торган белешмәләр күрсәткән катнашучыларның имзалары;

4.6.2. кушымтада санап үтелгән барлык белешмәләрне күрсәтмичә йә әлеге белешмәләрне тулы булмаган яисә кыскартылган хәлдә күрсәтеп, шушы белешмәләрне бер мәгънәдә генә аңлауга комачауламый торган кыскартулардан тыш, имзалар;

имзалар җыюны уздыру буенча инициатив төркем теркәлгән көннең иртәгесеннән көнгә кадәр җыелган имзалар;

4.6.4. Эш урынында җыю нигезендә, хезмәт хакы, пенсияләр, пособиеләр, башка социаль түләүләр биргәндә гамәлгә яраксыз дип танылган имзалар;

4.6.5. Имзалар кәгазенә кулдан язылмыйча яисә карандаш белән кертелгән катнашучыларның имзалары;

4.6.6. Имзалар җыючы зат турындагы белешмәләр булмаса йә үз кулы белән кертелмәгән булса, йә имзалар кәгазе имзалар җыючы затның һәм имзалар җыюны уздыру буенча инициатив төркемнең вәкаләтле вәкиленең үз имзасы белән таныкланмаса, йә бу имза дәрәс булмаса;

4.6.7. Ялган имза кәгазенә кул куйган катнашучы турындагы мәгълүматлар аның үзе һәм имзалар җыючы зат тарафыннан кертелмәгән булуы ачыкланган имзалар.

4.7. Намуссыз дип санылар:

4.7.1. Төрле затлар исемнән бер зат яисә бер зат исемнән башка зат куйган имзалар мондый имзалар комиссиягә җәлеп ителгән экспертның язма бәяләмәсе нигезендә дәрәс түгел дип таныла;

4.7.2. Әгәр имзалар кәгазьләрен тикшергәндә бер үк затның берничә имзасы табылса, бер генә имза исәпкә алына.

4.8. Имзалар җыйганда мәжбүр итү куллану турында белешмәләр ачыкланган, шулай ук муниципаль берәмлекнең җирле үзидарә органнары имза кәгазьләрендә фальсификация фактларын ачыклаган очракта, хокук иҗат инициативасын карамаска хокуклы.

4.9. Инициатив төркем вәкилләре кануннарда билгеләнгән тәртиптә имзалар чыгару инициативасын хуплап җыелган имзаларны тикшерү нәтижеләренә карата шикаять белдерергә хокуклы.

4.10. Гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль берәмлекнең хокукый акты проекты аны керткән көннән алып

бер ай эчендә үз компетенциясенә муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актын кабул итү керә торган муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы яисә муниципаль берәмлек жирле үзидарәсенең вазыйфаи заты тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш.

4.11. Жирле үзидарәнең органы (вазыйфаи заты) түбәндәгеләрне үтәргә тиеш:

4.11.1. Хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектына хокукый экспертиза тәэмин итәргә, ә кирәк булганда - финанс-икътисадый нигезләү әзерләнергә (әгәр әлеге муниципаль хокукый акты гамәлгә ашыру өстәмә матди яисә башка чыгымнар таләп итсә), муниципаль хокукый актлар исемлеген, муниципаль хокукый актларның күрсәтелгән проектын кабул итүне таләп итәчәк гамәлдән чыгарылуын, үзгәртелүен яисә өстәмәләрен таләп иткән муниципаль хокукый акт проектына хокукый экспертиза тәэмин итәргә, шулай ук башка белешмә материаллар әзерләргә;

4.11.2. Хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карауга бәйлә экспертиза нәтижеләре һәм башка мәсьәләләр буенча инициатив төркем вәкилләренә тулы мәгълүмат бирергә;

4.11.3. Хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын кертү һәм аның буенча карар кабул итү көненнән бер айдан да соңга калмыйча карарга.

4.12. Карау процессында тиешле орган (вазыйфаи зат) инициатив төркем вәкилләренән кирәкле аңлатмалар соратып алырга хокуклы.

4.13. Редакцион, стилистик һәм башка искәrmәләр ачыкланганда йә хокук ижат инициативасыннан чыга торган муниципаль хокукый акт проектын эшләү кирәк булган очракта, жирле үзидарәнең тиешле органы (вазыйфаи заты) мондый искәrmәләрне бетерүдә яисә мондый актларны эшләүдә катнашуга инициатив төркем вәкилләрен чакырырга хокуклы.

4.14. Гражданнарның инициатив төркеме вәкилләре хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән карар проекты карала торган Яңасала авыл жирлегә Советы утырышында катнашырга һәм әлеге мәсьәлә буенча доклад белән чыгыш ясарга хокуклы.

4.15. Жирле үзидарәнең органы (вазыйфаи заты) инициатив төркем вәкилләренә, хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын караганда, үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш.

4.16. Хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтижеләре буенча жирле үзидарә органы (вазыйфаи заты) түбәндәге карарларны кабул итәргә мөмкин:

4.16.1. проектны тулаем кабул итәргә;

4.16.2. проектны кире кагу, сәбәпләрне дәлилләп нигезләү;

4.16.3. проектны өстәмә бәйсез экспертизага жиберергә.

4.17. Жирле үзидарәнең органы (вазыйфаи заты) хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын караудан баш тартырга йә аны максатка ярашлы булмаган сәбәпләр аркасында кире кагарга хокуклы түгел.

4.18. Хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтижеләре буенча жирле үзидарә органының (вазыйфаи затның) тискәре карары булган очракта, инициатив төркемгә жиде эш көне эчендә тиешле муниципаль хокукый акты кабул итүдән баш тартуның язма нигезләмәсе бирелә.

4.19. Гражданнарның хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проектын карау нәтижеләре буенча кабул ителгән нигезле карар рәсми рәвештә һәм язма рәвештә басылып чыгарга, аны керткән гражданнар төркеменә житкереләргә тиеш.

4.20. Жирле үзидарә органы (вазыйфаи зат) карарына карата шикаять белдерү федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

4.21. Хокук ижат инициативасын гамәлгә ашыруга каршы килгән очракта, инициатив төркем судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

Яңасала авыл җирлегендә хокукий
инициативаны гамәлгә ашыру
тәртибенә кушымта

Без, түбәндә кул куючылар, инициатив төркемнең муниципаль хокукий
инициативасының (№ _____) проектын хуплайбыз

(хокукий инициативаның формулировкасы)

№ т/б	Фамилиясе, исеме, атасының исеме	Туу датасы	Яшәу урыны адресы	Паспорт яки аны алмаштыручы документ	Имзалау датасы	Имза

Имза кәгазен таныклайм:

(инициатив төркем вәкиленең фамилиясе, исеме, атасының исеме, яшәу урыны,
паспортының яисә аны алмаштыручы документының номеры,
сериясе)

(имза һәм дата)